

DIALOGMØTE - Drømmeløftet

Tema: Hva må til for at universiteter kan bidra mer til næringsutvikling i Norge?

Sted: Vitenparken, NMBU – Ås

Dato: 30. april 2015

Representanter fra universitetene: Mari Sundli Tveit, rektor (NMBU), Johan E. Hustad, prorektor for nyskaping (NTNU), Morten Dæhlen, dekan, matematisk – naturvitenskapelige fakultetet (UiO), Kenneth Ruud, prorektor, Norges arktiske universitetet (UiT), Per Ramvi, spesialrådgiver for innovasjon og nyskaping (UiS), Reid Hole, dekan, fakultet for biovitenskap og akvakultur (UiN)

I salen: ca. 45

Tilrådsninger til Innovasjon Norge

Hovedbudskap

- **Sats på studentene – en uutnyttet ressurs.** Studenter og ferdige kandidater er Norges mest utnyttede potensial for økt innovasjon. Innovasjon Norge må satse mer på denne gruppen. Styrk også samarbeidet mellom Innovasjon Norge og UH-institusjonene på utdanningssiden. Begrens økningen av forskningsmidler til institusjoner som ikke har ansvar for utdanning.
- **Finansiering – økt støtte til UH-institusjonenes kommersialiseringsaktiviteter og opprett en nasjonal pre-såknordning.** TTO- kontorer samt næringslivs- og/eller innovasjonsenheter trenger økonomiske muskler. Øk finansieringen til FORNY-ordningen i Forskningsrådet og opprett en nasjonal pre-såknordning for å stimulere unge gründere og entreprenører til å satse på utvikling av nye produkter, løsninger og tjenester.
- **Utvikling av innovasjonsøkosystemet – en nødvendighet for økt innovasjon.** Utvikling av innovasjonsøkosystemet i form av møteplasser mellom forskere, studenter og næringsliv, egne TTO-kontorer, innovasjonssentre, inkubatorer, kompetansemeglere, karrieresentre, ideverksteder mv. er nødvendig for at UH-institusjonene skal bidra til mer næringsutvikling. Innovasjon Norge og UH-sektoren bør finne fram til et knippe av tiltak som kan bidra til å videreutvikle systemet.
- **Samarbeid næringsliv – universitet.** Utvikling av et godt samarbeid forutsetter relasjonsbygging. Innovasjon Norge kan bidra i større grad med eksempler og råd om hvordan man skal gå fram for å vise samfunnsimpakten av forskning («research impact») og nytten for sluttbrukerne. Vurder på nytt indikatorer for innovasjon- og nyskaping i budsjettmodellen for høyere utdanningsinstitusjoner
- **Mangel på samordning av virkemiddelapparatet.** UH-sektoren opplever at virkemiddelapparatet ikke henger godt nok sammen. Den er forstyrt av sektorprinsippet i norsk forvaltning. Det må arbeides med å samordne innovasjonspolitikken og skape en mer sømløs overgang mellom ulike virkemidler.
- **Infrastruktur.** UH-institusjonene må gi bedre tilgang og leiemuligheter for små oppstartsbedrifter som ønsker å teste ut/analysere forretningsmessig interessante konsepter.
- **Fortelle historier.** Innovasjon Norge må hjelpe universitetene og høyskolene i å få fram de «gode historiene» som viser hva forsknings- og universitetsmiljøene sammen med bl.a. Innovasjon Norge faktisk har bidratt med og kan bidra med.
- **Fri og uavhengig forskning - langsiktig perspektiv.** Sats på langsiktig grunnleggende forskning. En av de viktigste innovasjonsbidragene fra UH-institusjonene oppstår fra den frie grunnforskningen. Gi næringsklyngene ressurser og tid til å være til stede i utvalgte forskningsmiljøer over lang tid.

Sats på studentene – en uutnyttet ressurs

Studenter utgjør en uutnyttet ressurs i utviklingen av norsk næringsliv. Både som innovatører og framtidige gründere. Undersøkelser fra mange land (bl.a. UK, Sverige) viser at uteksaminerte studenter står bak mange og viktige nyetableringer. Innovasjon Norge må bli langt flinkere i å utvikle og innrette tilbud mot studenter som ideskapere og framtidige bedriftsetablerere. Det bør utvikles et tettere samarbeid og skreddersydde tiltak mellom Innovasjon Norge og de enkelte universitetene og høgskolene på dette feltet. Studentene er kanskje Norges største uutnyttede potensial for økt innovasjon!

Ferdigutdannede studenter, som går ut i samfunns- og næringsliv, er en av UH-sektorens viktigste bidrag til innovasjon og nyskaping i Norge. Den viktigste kilden til overføring av forskningsresultater fra universiteter og høgskoler ut i samfunnet går gjennom forskningsbasert/forskningsnær utdanning. Svært få virkemidler kan måle seg med de ferdige studentenes kunnskap og kompetanse når det gjelder det å ta i bruk forskningsresultater for å løse nye oppgaver i samfunnet og for å skape innovasjoner i næringsliv og forvaltning. Forskerutdanningen og etter- og videreutdanningen spiller også en viktig rolle i denne sammenheng. Det ligger gode muligheter for et tettere samarbeid mellom Innovasjon Norge og UH-sektoren på utdanningsiden.

En stadig større andel av forskningsmidlene nasjonalt går til forskningsmiljøer som ikke driver med utdanning. Noe som bekymrer mange UH-institusjoner. Det er svært uheldig om forskningen i Norge i økende grad frakobles fra utdanningen. Det vil også ramme universitetenes framtidige innovasjons- og næringslivsbidrag. Svekker man UH-sektorens forskningsgrunnlag svekker man også studentenes kunnskapstilfang fra forskningsmiljøene og deres mulighet til å bringe denne kunnskapen over i samfunns- og næringsliv.

Finansiering

Teknologioverføringsenheter (TTO-er) eller tilsvarende enheter har en uvurderlig betydning for kommersialisering av forskningsresultater fra UH-institusjoner i Norge, men mange er underfinansiert. TTO må ha økonomiske muskler for løfte og videreutvikle forretningsideer fra forskningsmiljøene. Det er positivt at FORNY-programmet i Norges forskningsråd er styrket i de senere årene. Programmet bør styrkes ytterligere.

Det bør i tillegg opprettes en nasjonal pre-såkn ordning (slik Abelia har forslått) som kan sikre at mange av de mest lovende gründerbedriftene med utspring fra UH-sektoren (gjennom TTO-er, inkubatorer og innovasjonsselskaper) får tilført kapital og kompetanse, slik at flere overlever og kan vokse raskere enn de ellers ville gjort.

Innovasjonsøkosystem

I UH-sektoren arbeides det målrettet med å videreutvikle innovasjonsøkosystemet i form av møteplasser mellom forskere, studenter og næringsliv, TTO-kontorer, innovasjonssentre, inkubatorer, kompetansemeglere, karrieresentre, ideverksteder mv. Det arbeides også med å skape innovasjonsplattformer som forener forskning og innovasjon gjennom nettverk. Til dette hører utvikling av entreprenørskapskultur blant studentene og forskerne. Universitetene og høgskolene trenger støtte i utvikling av sine innovasjonsøkosystemer. Innovasjon Norge kan bidra på mange ulike måter i utvikling av dette innovasjonsøkosystemet. Innovasjon Norge og UH-sektoren bør søke å finne fram til et knippe av områder og tiltak der man kan ha gjensidig støtte og ha nytte av hverandre.

Samarbeid næringsliv – universitet

Et godt samarbeid mellom næringsliv og UH-institusjonene forutsetter god relasjonsbygging. Dette er ofte et undervurdert element i UH-institusjonenes virke. Gjensidig tillit og forståelse må bygges opp og utvikles over tid. I planleggingen og utvikling av forskningsprosjekter må det legges større innsats i å oppøve evnen hos den enkelte forsker i å se nytten og anvendeligheten av forskningen for sluttbrukeren. Enten dette er en bedrift eller en offentlig virksomhet. Selv om mye av ansvaret for at forskere i større grad kan identifisere mulig anvendelser av egne forskningsprosjekter, bør også Norges forskningsråd og Innovasjon Norge kunne bidra bl.a. ved eksempler og gir råd om hvordan man skal gå fram for å viser samfunnseffekten av forskning («research impact»).

UH-sektoren har et ansvar for å utvikle gode koblingsportaler mellom universiteter/høgskoler og næringslivet. Dette kan være i form av egne næringslivskontorer, egne portaler (e.g. NTNU Bridge) eller ved bruk kompetansemeglere («matchmakers») eller på annen måte. En innfallsport til UH-institusjonene som gjøre det lett for bedrifter eller institusjoner i offentlig sektor å finne fram.

Alle slike tiltak og virkemidler finansieres stort sett over institusjonenes grunnbudsjett. Det finnes per dato ingen økonomiske insentiver i budsjettmodellen for UH-sektoren som har til formål å styrke samarbeidet med næringsliv- og/eller offentlig sektor. Indikatorer i budsjettmodellen som skal premiere UH-institusjonenes innovasjonsaktivitet (jfr. UH-loven) har vært utredet tidligere. Man fant ikke å tilrå innføring av indikatorer for denne aktiviteten som kunne gå inn i budsjettmodellen. Deltakerne på drømmeløftet på NMBU Ås mener at tiden kan være moden for å vurdere dette spørsmålet på nytt.

Mangel på samordning av virkemiddelapparatet

Innovasjon og innovasjonspolitikken i Norge lider under sektorprinsippet slik dette er nedfelt og praktiseres i norsk forvaltning og i politikken. Ulike departementer (ND, KD, KR D mv.) og forvaltningsinstitusjoner (Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, SIVA, fylkeskommunene mv.) opererer med egne strategier, tiltak og virkemidler uten at disse i tilstrekkelig grad er samordnet eller samkjørt. Institusjonene er som «siloer» der kommunikasjonen ofte er svak eller ikke-eksisterende. Det gjelder å bryte ned barrierer og «tette skott» mellom institusjonene i virkemiddelapparatet.

Det samme problemet gjenspeiles i mangel på en klarere rollefordeling mellom Innovasjon Norge og Forskningsrådet. KD har oppviser også en viss avstand til dette feltet. UH-sektoren opplever at virkemiddelapparatet ikke henger sammen på en god måte. Det må arbeides med å samordne innovasjonspolitikken og skape en mer sømløs overgang mellom ulike virkemidler.

Det er verdt å merke seg at man i Sverige har opprettet et eget departementsoverskridende Innovasjonsråd som har til formål å styrke Sveriges innovasjonsevne og konkurransekraft. Innovasjonsrådets oppgave er også å samordne nasjonal innovasjonspolitik og nasjonale innovasjonstiltak. [Innovasjonsrådet](#) består av 5 statsråder, med statsministeren i spissen.

Infrastruktur

Bedrifter innen flere bransjer i Norge etterspør tilgang til laboratorier, forsøksfasiliteter og forsøksarealer for å utprøve å teste konsepter og ideer. Mange må gå til utlandet for å få gjennomført analysearbeidet. UH-institusjonene må bli bedre på og innføre systemer som åpner for leie av laboratorier og forsøksfasiliteter for småbedrifter med utspring fra forskningen.

Fortelle historier

Det finnes mange ukjente historier om hvordan FoU og kunnskapsoverføring fra UH-sektoren til næringslivet har bidratt til viktige bedriftsetableringer, utvikling av eksisterende bedrifter og ny næringsvirksomhet i Norge. Innovasjon Norge må hjelpe universitetene og høgskolene i å få fram de «gode historiene» som viser hva faktisk forsknings- og universitetsmiljøene har bidratt med og kan bidra med. Universitets- og høgskole miljøene må framsnakkes i media og i allmenheten.

Fri og uavhengig forskning - langsiktig perspektiv

Et av universitetenes viktigste tiltak for å kunne bidra til mer næringsutvikling i Norge, er at man kontinuerlig tilstreber høyest mulig kvalitet både i sin forskning og i sin utdanning. Det er ofte i den banebrytende, grensesprengende grunnforskningen at de viktige oppfinnelsene gjøres som legger grunnlaget for viktige patenter, lisenser eller oppstartselskaper med høyt verdiskapingspotensial. Eller for kunnskapsoverføring til eksisterende næringsliv.

Men slik forskning eller slike oppfinnelser kommer ikke på bestilling. Det kreves tålmodighet, målrettet innsats og gode økonomiske rammebetingelser for å få fram slike forsknings- og utdanningsmiljøer. Og – ikke minst langsiktighet. Langsiktig finansiering og støtte til grunnforskning.

Innovasjon Norge og andre institusjoner i virkemiddelapparatet må ta inn over seg at UH-institusjonenes bidrag til innovasjon og næringsutvikling krever langsiktig og målrettet innsats.

Utvikling av næringsklyngene og deres kobling mot forskningsmiljøene krever også langsiktighet. Næringsklyngene må gis mulighet til å være til stede i utvalgte forskningsmiljøer over lang tid. Det kreves egne virkemidler for å få dette til. Her kan også Innovasjon Norge bidra. Det er viktig å være oppmerksom på at innovasjonspotensialet i mange satsinger er lav på kort sikt, men meget stort på lang sikt.